

SYLABUS OMYLŮ

Seznam 80 omylů vydaných v roce 1864 papežem Piem IX. představuje nesourodý výčet výroků, které nemají ještě nemají charakter dogmatický, ale jsou spíše zamýšlenou příručkou sloužící církevním hodnostářům jako orientace ve vývoji společnosti zejména v 19. století a postoji církve k nejrůznějším problémům.

Dotýká se těchto oblastí: 1) otázka boha, náboženství, vztah boha a člověka, jeho rozumu (pantheismus, naturalismus a absolutní racionalismus); 2) rozum, věda a křesťanství (umírněný racionalismus); 3) lhostejnost a svobodomyšlnost, zejména ve svobodném výběru náboženství a zpochybnění primátu katolictví; 4) struktura církve a její práva; 5) lidská společnost, její organizace a vztah k autoritám a k církvi; 6) vztah křesťanské a přírodní etiky; 7) otázka křesťanského manželství; 8) politická moc papeže; 9) moderní liberalismus.

Evropa v 19. století procházela složitými změnami sociálními, ekonomickými, politickými, ale i uměleckými. Je pro ni příznačný pojem moderny, která přináší rozmach průmyslové výroby, vědy a vědeckého myšlení, ale i nových filozofických přístupů. Věda začíná mít podobné postavení jako dříve středověká církev, která se za pontifikátu Pia IX. snaží získat zpět své dřívější historické postavení a funkce. Dochází také k národně-osvobozenkému boji národů o svou samostatnost a ke vzniku nových státních zřízení. Tento boj, dotýkající se i Itálie, byl jedním z důvodů obratu papeže Pia IX. z liberála v konzervativce. Společnost se ještě více diferencuje a vzniká dělnická třída, která s sebou nese socialistické myšlenky.

Katolická církev musela na tyto změny reagovat a snažit se je vyřešit. Ještě zde musím uvést jeden důležitý, podle mě možná dokonce nejdůležitější problém, kterému musela církev čelit a na který Pius IX. Sylabem útočil: se zrodem socialistických myšlenek totiž souvisí vrcholný vzestup ateizmu, sahající do doby osvícenské.

Sylabus není zrovna úspěšným pokusem o vyřešení. Spíše ještě více celou situaci rozvířil a s jeho přispěním a s přispěním usnesení I. Vatikánského koncilu se posílila centralistická, izolovaná a stagnující pozice a vnímání katolické církve a papežství až do II. Vatikánského koncilu. Ještě více se vyhroutil vztah mezi církví a státem a církví a společností, zejména evropskou, stojících také na základech řecké filozofie zdůrazňující člověka.